

ЯК РОЗУМІТИ СОЦІАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Ідея про те, що у своїй діяльності підприємство повинно пробуджувати корпоративну культуру і соціальну відповідальність, з'явилася в Україні в 2000-2002 рр. завдяки поширенню умов найкращого управління підприємствами згідно європейської моделі ділової досконалості (перейменовану у Модель досконалості Європейського Фонду Управління Якістю – EFQM).

Ще в ті роки кращі українські підприємства, які були першопрохідцями в цих питаннях, намагалися відповісти на питання «що таке корпоративна культура і соціальна відповідальність?», шукали власні варіанти відповідей і впроваджували ці ідеї. Вже у 2003 р. було зрозуміло, що відповідальність повинна бути не локальна (лише на своєму підприємстві), а й глобальною – у масштабах міста, країни, населення і планети Земля. Не дивлячись на наявний досвід у цьому питанні, мізерна кількість людей знає про Моделі Досконалості EFQM і розроблену на її основі Українську національну модель самовдосконалення (УМ).

Тому, коли підприємство (бізнес) заявляє про впровадження соціальної відповідальності, треба ще з'ясувати, за що воно відповідає. Також важливо пояснити бізнесу, що він без взяття на себе соціальної відповідальності довго не існуватиме і буде зруйнований. Як президент Клубу експертів Української національної нагороди за якість і головний експерт Українського конкурсу якості, що відбувається у відповідності до вимог Моделі досконалості EFQM, протягом 2000-2007 рр., мала можливість спостерігати та інспектувати процеси управління підприємствами з різних галузей промисловості, медичних і освітніх закладів. Тому можу сказати наступне.

До 2000 р. це була відповідальність за якість продукції та послуг. У 2002 р. опубліковано доповідь на міжнародному Конгресі Європейської Організації Якості (EOQ) про необхідність брати на себе відповідальність за стан навколишнього середовища в глобальних масштабах. Підприємства почали запроваджувати екологічні підходи. У 2003 р. на цьому ж Конгресі було опубліковано доповідь про необхідність відповідальності за виживання суспільства в глобальних масштабах (планети Земля та Всесвіту). Підприємства почали застосовувати, крім вже відомих раніше підходів, такі підходи соціальної відповідальності: за здоров'я персоналу, за духовний розвиток своїх працівників та населення, за навчання і т. д. Українські підприємства запроваджували ці заходи у свою практичну діяльність і доводили своїми результатами їхню ефективність для самого підприємства та соціуму. Але таких

підприємств дуже мало і мова йде про те, щоб всі підприємства брали на себе соціальну відповідальність.

Найявний досвід дозволяє пояснити і показати, що означає сьогодні термін «соціальна відповідальність». Мова йде про взяття на себе свідомої відповідальності за збереження життя на Землі. Ця думка була висловлена у багатьох виступах і доповідях на 54-тй Конгресі ЕОQ, який відбувся в Туреччині (2010). На цьому конгресі я виступила з доповіддю «Українська національна модель самовдосконалення (УМ)», в якій містяться усі необхідні підказки про те, як впроваджувати свідому відповідальність у бізнесі. Невдалі спроби запровадити міжнародні стандарти у сфері охорони навколишнього середовища, свідчать про недостатнє розуміння керівниками підприємств, державою і кожною людиною зокрема значущості для всіх нас, для планети в цілому, принципу соціальної відповідальності. Відсутнє розуміння того, що кожна людина відповідальна за виживання людства. Тому треба розкрити більш конкретно програми, які здатні донести до спільноти підприємців та споживачів особливості теперішньої ситуації. Сьогодні недостатньо розповідати про досвід виробництва якісної продукції, запровадження технічних досягнень або про досвід надання якісніших послуг. Сьогодні недостатньо посилатися на розробку та запровадження стандартів серії ISO та інших, недостатньо говорити про те, що ми руйнуємо середовище нашого існування, недостатньо говорити, що нам потрібні інші норми і стандарти життя. Необхідно конкретно вказувати на ці норми і розробляти у найкоротші терміни необхідні стандарти та моделі.

Основні питання, які необхідно формулювати якнайточніше, наступні:

- 1) Коли ми говоримо про соціальну відповідальність, то розуміємо відповідальність перед суспільством. Але це дуже нечітке формулювання. Необхідно виділити основні проблеми, рішення яких потребує суспільство. Сьогодні цілком зрозуміло, що технократичний вектор розвитку привів наше суспільство на межу самознищення. Тому зрозуміло, що першим пріоритетом соціальної відповідальності є середовище нашого існування – земля, надра, повітря, водні ресурси, рослинний і тваринний світ, включно з людиною.
- 2) Коли ми говоримо про соціальну відповідальність когось перед суспільством, то необхідно чітко вказати, хто саме несе відповідальність перед суспільством і за які дії. Сьогодні кожна людина відповідальна за свої дії у навчанні, на робочому місці, на виробництві, в науці, в медицині, в сім'ї тощо. Завдання вчених – пояснити людям, чому ж сьогодні відповідальним є кожен з нас.
- 3) Коли ми говоримо про відповідальність, то необхідно пояснити, що відповідальність може виникати у зв'язку з посадовими або сімейними обов'язками. Але сьогодні такої відповідальності не досить. Сьогодні

треба розвивати свідому відповідальність. Свідомою відповідальністю може виникнути на ґрунті глибокого розуміння ситуації. Глибоке і чітке розуміння з'явиться лише як результат навчання і практичного досвіду. Лише навчання повинно бути не технократичне, а інеологічне.

Інеологія – це знання про інформаційно-енергетичні взаємодії людини з навколишнім середовищем. Отримуючи інеологічне знання, людина розвиває свій Дух. Духовно розвинута людина дуже часто хоче бути щасливою і здоровою у здоровому середовищі. Отже, завдання полягає в тому, щоб підвищувати рівень власних вібрацій, розвиваючи духовність і свідому відповідальність кожної особистості за життя на планеті. Це здійснюється шляхом просвітницької діяльності, шляхом навчання всіх прошарків населення і наступною працею над собою. Враховуючи, що сам по собі такий розвиток відбувається дуже повільно, а планета і все людство знаходиться вже зараз у стані переходу в інші, більш високочастотні режими праці, цим навчання треба займатися вже і негайно.

Треба виокремити кроки, які необхідно зробити в першу чергу. До таких кроків треба віднести просвітницько-навчальну діяльність, а також забезпечення людей безпечною енергетично інформацією, безпечними харчами, розуміючи винятковий вплив харчів на розвиток духовності, і у свою чергу, – вплив духовності на відношення людини до життя, на розуміння нею своєї земної місії.

Ми можемо позитивно впливати на розвиток життя на Землі тоді, коли:

- більшість людей зрозуміють, що кожна людина – це частина Всесвіту;
- будуть негайно впроваджуватися у всі види діяльності норми і стандарти, які ґрунтуються на етиці та гуманізмі, на інеологічних знаннях;
- норми і стандарти будуть орієнтовані на відновлення навколишнього середовища

Для переходу соціуму до усвідомлення своїх завдань у даний час необхідно:

- інеологічне просвітництво людей, яке необхідно розпочинати з просвітництва топ менеджерів, оскільки це найкращий спосіб охопити велику кількість населення за принципом керівник-персонал-сім'я-зацікавлені сторони;
- розробка і запровадження топ менеджерами системи управління на основі рекомендацій оновлених моделей досконалості, норм і стандартів;
- запровадження у практику програм розвитку духовності;
- залучення спеціалістів-інеологів, які володіють «нестандартним знанням» до розробки і тестування програм, стандартів, моделі досконалості та просвітницької роботи;
- запровадження знаку «інеологічно безпечно». Такий знак зареєстровано в Україні, розроблена методика його отримання після навчання і

тестування організацій, підприємства, окремих людей. Цей знак дозволить розрізнити інформаційно-енергетично безпечну продукцію від решти. Цей знак є візитною карткою наших доповідей (подробиці на сайті www.ineolog.ucoz.ua)

Ось в цьому й полягає соціальна відповідальність бізнесу – згідно власної волі свідомо взяти на себе відповідальність за життя нашого суспільства (соціуму) і нашої планети Земля. Підкреслюємо, що в Україні є власний унікальний досвід, не подібний на досвід інших країн. Скористатися ним простіше, швидше і дешевше.

Марія Мазурик

Національний університет «Львівська політехніка»

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В ЕТИЦІ БІЗНЕСУ

Чи повинен бізнес нести відповідальність за свою діяльність перед суспільством та людьми чи повинен орієнтуватися виключно на отримання максимального прибутку? Чи виправданим є продукування та просування на ринку продукції, яка може зашкодити споживачам? Чи взагалі дієвими та правомірними є використання моральних норм у введенні бізнесової діяльності? Ті та багато інших питань з усе більшою гостротою постають перед сучасними підприємцями. Відповіді на них не завжди є такими однозначними. Сьогодні найбільш прогресивні компанії відходять від тієї вихідної установки, згідно якої єдина мета бізнесу – це отримання прибутку. Вони розуміють, що крім цього бізнес покликаний оздоровлювати суспільство, в рамках якого він здійснюється. Прибуток важливий для того, щоб підприємство могло вижити, але воно не повинно йти наперекір інтересам тих осіб, які включені в процес – не лише акціонери, але й підлегли, клієнти, постачальники, населення країни та усієї планети.

Сучасна бізнес-етика виділяє три основні підходи до розуміння проблеми соціальної відповідальності бізнесу:

1. Традиційний (вузькоетичний) – сформований лауреатом Нобелівської премії Мільтоном Фрідменом. Сутність цього підходу наступна: оскільки ділові організації повинні служити інтересам своїх власників, а менеджери є всього лише найманими робітниками, то їх першочергове завдання полягає в тому, щоб вести бізнес у відповідності з бажаннями його власників. Звідси випливає, що справжня роль бізнесу полягає «у використанні його енергії та ресурсів в діяльності, спрямованій на збільшення прибутку за умови, що він дотримується правил «гри» і приймає участь у відкритій конкурентній боротьбі, не вдаючись до махінацій та обману». Таким чином, вважається, що організація несе